

ĐÔI NÉT VỀ LỄ HỘI TẠI ĐỒNG THÁP

Đồng Tháp hiện có 117 lễ hội, trong đó lễ hội cấp Tỉnh là 03 lễ hội, lễ hội cấp huyện là 05 lễ hội còn lại là 109 lễ hội cấp xã. Sau đây là một số nội dung cơ bản về các lễ hội cấp Tỉnh và cấp huyện của Tỉnh:

I. Về Lễ hội cấp Tỉnh:

1. Lễ giỗ cụ Phó bảng Nguyễn Sinh Sắc

- Thời gian diễn ra Lễ hội: Ngày 25,26, 27/10 âm lịch

- Địa điểm diễn ra Lễ hội: Khu di tích Nguyễn Sinh Sắc

(phường 4, thành phố Cao Lãnh, tỉnh Đồng Tháp)

- Khái quát về lịch sử hình thành Lễ hội:

Cụ Phó bảng Nguyễn Sinh Sắc, là nhà nho yêu nước, thân sinh Chủ tịch Hồ Chí Minh. Sau quá trình làm quan tại triều Huế rồi huyện Bình Khê tỉnh Bình Định, bị Triều Nguyễn triệu hồi, xét hỏi và cuối cùng kết án “Cải bổ kinh chức” tức là đổi từ quan địa phương về làm quan tại kinh đô. Cụ từ quan, chuyển sang hoạt động truyền bá tư tưởng yêu nước ở nhiều nơi tại Nam bộ và Campuchia. Năm 1917 và nhiều năm sau, Cụ đã chọn mảnh đất Hòa An – Cao Lãnh để truyền bá tư tưởng yêu nước, khơi dậy truyền thống đấu tranh chống xâm lược cho quần chúng nhân dân, trong “vỏ bọc” là nhà nho, thầy thuốc. Năm 1929, khi Cụ qua đời, các thân hào, nho sĩ cùng dân làng Hòa An đã an táng cạnh miếu Trời Sanh và hết lòng che chở, bảo vệ mộ Cụ.

Khi Cụ yên nghỉ trên mảnh đất Hòa An - Cao Lãnh đến nay, nhân dân Đồng Tháp cũng như nhiều địa phương trong cả nước luôn thành kính, khời hương nghi ngút tri ân công lao, đức độ, làm âm vong linh Cụ nơi miền cực lạc.

Hàng năm, vào ngày 25, 26 và 27 tháng 10 âm lịch, Đảng bộ, chính quyền và nhân dân Đồng Tháp tổ chức lễ giỗ Cụ.

2. Lễ hội Vía Bà Chúa Xứ

- Thời gian diễn ra Lễ hội: Ngày 14-15-16 tháng 3 âm lịch

- Địa điểm diễn ra Lễ hội: Khu di tích Gò Tháp

(xã Tân Kiều, huyện Tháp Mười, tỉnh Đồng Tháp)

- Khái quát về lịch sử hình thành Lễ hội:

Theo nhà nghiên cứu Trương Ngọc Tường, Bà Chúa Xứ (Chúa xứ Thánh mẫu) là thần chủ quản một địa phương nhỏ làm nghề trồng lúa. Vị nữ thần này truy nguyên có nguồn gốc từ Pô-Nagar, tức bà mẹ xứ sở của dân tộc Chăm, mà nguồn gốc xa hơn là nữ thần Uma của đạo Bà La Môn ở Ấn Độ, người Việt gọi là Ngung Mang nương hay thần tiên chủ, thường được tôn thờ ở những vùng đất mới khai hoang.

Bà chúa Xứ được nhân dân thờ phượng như là người có công khai phá, tạo dựng, cai quản vùng đất Đồng Tháp Mười. Niềm tin này xuất phát từ tín ngưỡng

cổ xưa “cha trời, mẹ đất” nằm trong truyền thống văn hóa lâu đời của dân tộc. Lễ hội vía Bà Chúa Xứ Gò Tháp mang đậm tín ngưỡng dân gian. Hàng năm, vào ngày Lễ hội nhân dân khắp nơi về chiêm bái rất đông.

3. Lễ hội Tưởng niệm hai vị anh hùng dân tộc Thiên Hộ Dương và Đốc Binh Kiều

- **Thời gian diễn ra Lễ hội:** Ngày 14-15-16 tháng 11 âm lịch

- **Địa điểm diễn ra Lễ hội:** Khu di tích Gò Tháp

(xã Tân Kiều, huyện Tháp Mười, tỉnh Đồng Tháp)

- **Khái quát về lịch sử hình thành Lễ hội:**

Hai vị anh hùng dân tộc Thiên hộ Võ Duy Dương và Đốc binh Nguyễn Tấn Kiều đã có công chống giặc Pháp xâm lược. Hai ông đã lập căn cứ và lãnh đạo nghĩa quân tại vùng Đồng Tháp Mười nửa cuối thế kỷ XIX. Ông Võ Duy Dương (1827 – 1866), quê ở thôn cù Lâm Nam, nay là Nam Tượng, xã Nhơn Tân, huyện An Nhơn, tỉnh Bình Định. Ông Nguyễn Tấn Kiều (? – 1866) chưa xác định được năm sinh và quê quán, ông là Phó tướng của Võ Duy Dương.

Lễ giỗ hai vị anh hùng dân tộc Thiên Hộ Dương và Đốc Binh Kiều là một trong hai lễ hội lớn được tổ chức hàng năm tại Gò Tháp và đã trở thành một trong những lễ hội lớn ở các tỉnh Nam bộ. Đây cũng là dịp để tuyên truyền giáo dục chủ nghĩa yêu nước, truyền thống đấu tranh cách mạng của dân tộc, nêu cao tinh thần kiên cường bất khuất của những vị anh hùng dân tộc đã làm rạng danh vùng đất Đồng Tháp Mười.

II. Về Lễ hội cấp huyện (thị, thành phố)

1. Lễ giỗ Ông bà Đỗ Công Tường

- **Thời gian diễn ra Lễ hội:** Ngày 08-09-10 tháng 6 âm lịch

- **Địa điểm diễn ra Lễ hội:** Di tích Đền thờ ông, bà Đỗ Công Tường

(phường 2, TP Cao Lãnh, tỉnh Đồng Tháp)

- **Khái quát về lịch sử hình thành Lễ hội:**

Ông Đỗ Công Tường có tục danh là Lãnh, gia đình ông đã khai khẩn và trồng một vườn quýt khá lớn và dân làng tự trao đổi mua bán nên lâu ngày thành chợ “vườn quýt”. Với tính tình giàu lòng thương người lại cương trực, thẳng thắn nên được dân làng cất cử làm Câu đương, phân xử những vụ tố tụng trong làng.

Năm 1820, bệnh dịch tả bùng phát dữ dội làm chết nhiều người trong làng. Ông bà Đỗ Công Tường lập hương án, cầu nguyện phật trời xin chết thay cho dân chúng. Qua ba ngày cầu khẩn, chay lạt thì bà chết, ngày sau ông cũng chết theo vì dịch bệnh. Nhân dân trong làng lo an táng xong thì dịch bệnh cũng chấm dứt.

Ghi nhớ công ơn và tấm lòng nghĩa hiệp, nhân từ của ông bà, năm 1820, nhân dân lập đền thờ ngay ngôi mộ ông bà bên rạch Thầy Khâm, nay là đường Lê Lợi để thờ phụng, lấy ngày mùng 9-10 tháng 6 âm lịch hàng năm làm ngày

giỗ. Sau đó, chợ vườn quít được ghép chức trong làng của ông Câu đương với tục danh của ông thành chợ Câu Lãn và lâu dần phát âm thành Cao Lãn.

2. Lễ kỷ niệm ngày mất cụ Nguyễn Quang Diêu

- **Thời gian diễn ra Lễ hội:** Ngày 14-15 tháng 5 âm lịch

- **Địa điểm diễn ra Lễ hội:** Di tích mộ cụ Nguyễn Quang Diêu

(Xã Tân Thuận Tây, TP Cao Lãn, tỉnh Đồng Tháp)

- **Khái quát về lịch sử hình thành Lễ hội:**

Cụ Nguyễn Quang Diêu (1880 – 1936), là nhà thơ và là chí sĩ thời cận đại trong lịch sử Việt Nam, là một người con ưu tú của quê hương Đồng Tháp đã cống hiến trọn đời cho sự nghiệp đấu tranh, giải phóng đất nước. Để tưởng nhớ công lao nhà chí sĩ giàu lòng yêu nước, một nhân cách cao đẹp, thực hiện đạo lý “Uống nước nhớ nguồn” của dân tộc; khơi gợi lòng yêu nước, tinh thần học tập sáng tạo trong thế hệ trẻ hiện nay, hàng năm chính quyền địa phương và gia đình thân tộc long trọng tổ chức lễ kỷ niệm ngày mất của Cụ.

3. Lễ hội Trần Văn Năng

- **Thời gian diễn ra Lễ hội:** Ngày 14-15-16 tháng 2 âm lịch

- **Địa điểm diễn ra Lễ hội:** Di tích Đền thờ Trần Văn Năng

(huyện Thanh Bình, tỉnh Đồng Tháp)

- **Khái quát về lịch sử hình thành Lễ hội:**

Ông Trần Văn Năng (1763 – 1835), quê huyện Vĩnh Xương, tỉnh Khánh Hòa ngày nay, Là quan đại thần của Triều Nguyễn.

Năm 1835, trong một trận đánh đuổi quân Xiêm giải phóng Nam Vang. Nhưng Phần vì tuổi già, phần vì chinh chiến gian khổ, Trần Văn Năng lâm trọng bệnh phải giao binh quyền lại cho tướng Trương Minh Giảng để về nước trị bệnh. Thuyền chở Trần Văn Năng đến Bến Siêu (thuộc Cù Lao Tây, huyện Thanh Bình, tỉnh Đồng Tháp) thì ông qua đời.

Để tưởng nhớ công lao, nhân dân địa phương lập đền thờ chiêm bái tại vòm rạch Đốc Vàng làng Tân Thạnh (nay thuộc huyện Thanh Bình), nơi thi hài ông được khâm liệm; gọi là Ông Đốc Vàng. Với những chiến công trong việc đánh giặc giữ nước của ông, triều Nguyễn truy tặng ông chức Thái phó tấn phong tước Tân Thành quận công.

Do lòng ngưỡng mộ tài đức, nên hàng năm, chính quyền địa phương và gia đình thân tộc tổ chức lễ kỷ niệm ngày mất của ông. Lễ hội được bắt nguồn từ một lễ giỗ nhỏ của xóm ấp, nay phát triển thành lễ giỗ cấp huyện, mang đậm bản sắc văn hóa vùng sông nước Tây Nam Bộ. Mỗi mùa lễ hội, người dân lại làm lễ tưởng niệm ông, cầu cho quốc thái, dân an, mưa thuận, gió hòa, mùa màng bội thu, mọi nhà ấm no, hạnh phúc.

4. Lễ hội Đình Định Yên

- **Thời gian diễn ra Lễ hội:** Ngày 15- 16 tháng 4 âm lịch và 15- 16 tháng 11 âm lịch.

- **Địa điểm diễn ra Lễ hội:** Di tích Đình Định Yên

(huyện Lập Vò, tỉnh Đồng Tháp)

- **Khái quát về lịch sử hình thành Lễ hội:**

Đình Định Yên ra đời nhằm đáp ứng nhu cầu sinh hoạt tinh thần tín ngưỡng của một cộng đồng dân cư nằm bên bờ sông Hậu sau thời kỳ khai hoang.

Thiết chế đình làng và lễ hội cúng đình mang đậm truyền thống uống nước nhớ nguồn, yêu mến quê hương, tổ quốc, nhớ ơn tiền nhân dày công khai hoang mở nước, tri ân anh hùng liệt sĩ đã xả thân bảo vệ quê cha đất tổ, xóm làng của dân tộc, đình làng là biểu hiện cao của văn hoá Việt Nam.

Đình Định Yên hàng năm có 02 lễ cúng quan trọng và đông người đến dự nhất là lễ cúng Hạ điền (15- 16/4 âm lịch) và Thượng điền (15- 16/11 âm lịch).

5. Lễ giỗ Thống lãnh binh Nguyễn Văn Linh

- **Thời gian diễn ra Lễ hội:** Ngày 07 tháng 7 âm lịch

- **Địa điểm diễn ra Lễ hội:** Đền thờ Tam vị đại thần

(thuộc ấp 1, xã Mỹ Tân, TP.Cao Lãnh, tỉnh Đồng Tháp)

- **Khái quát về lịch sử hình thành Lễ hội:**

Nguyễn Văn Linh (1815 -1865) còn gọi là Thống Linh. Ông là người có khí phách anh hùng tham gia trong phong trào kháng Pháp. Ông và Đốc Binh Nguyễn Tấn Kiền là hai phụ tá tài giỏi của Thiên hộ Võ Duy Dương trong việc chiêu mộ nghĩa quân và vận động nhân dân kháng chiến. Ông thống lĩnh một đạo quân hoạt động vùng Cao Lãnh. Hoạt động của Ông đã làm cho quân Pháp mất ngủ. Năm 1865, Ông bị giặc Pháp bắt và bị xử tử ông cùng với Thống Bình, Thống Chiêu tại chợ Mỹ Ngãi ngày 7/7 năm Ất Sửu (nhằm ngày 28/8/1865).

Để tưởng nhớ đến vị anh hùng của dân tộc, hàng năm chính quyền địa phương và gia đình thân tộc tổ chức lễ giỗ cụ Thống Linh thể hiện tấm lòng biết ơn đối với người anh hùng của dân tộc.